

UJ KELET

Wien
SIDO-POLITIKAI-NAPILAP

Nem a mi választásunk

Március elejére tüzték ki a választásokat, de egyelőre semmi sincs még, ami a választásokhoz szükséges, legfeljebb csak a kormány, amely választatni akar. Ami hiányzik, azt megfeszített munkával elő lehetne addig teremteni, de a munkához gépezet kell és ez a gépezet ami van, az adminisztráció régi, kopott rugóra jár s ennél fogva nem jó és nem is megbízható. Lehetetlen csak elképzelni is, hogy a mostani rendszer, amely kátyuba viszi az adótörvényt, mert nem tudott adóvallomási íveket adni a közönség részére és amely megfojtja a vasúti politikát, mert nem tud a szállítóknak fuvarlevelet adni, rövid öt hét alatt a választási előkészületeknek akár csak a technikai nehézségeit is legyőzhesse.

Mindenen túl, sőt mindent megelőzve, a választásokhoz nép kell, amely válasszon, de a márciusi választásokról még a nép is hiányozni fog. Nép nélkül fog megalakulni a népképviselő, mert a tömegek csak messziről nézhetik a választásokat, az urnáig nem juthatnak el. Mert hiába rendelték el a választói listák kiegészítését, öt hét alatt nem lehet megkorrigálni ezt a nagyon tökéletlen összeírást.

Az utolsó választások alkalmával a magyarság még passzivitásban élt, a listákból ennél fogva kimaradt, mert a lajstromokba csak azokat iktatták bele, akik önként jelentkeztek. A magyar választók nem jelentkeztek. A zsidóság nagy része szintén lemondott akkor jogainak érvényesítéséről, mert a választás rendszere nem nyújtott kilátást arra, hogy kisebbségi karakterét érdekeinek megfelelően az urnák előtt is kidomboríthassa. Azon a választáson tehát még a rügyeiből sem bontakozhatott ki a népakarát. A százezer lakosu Kolozsvaron ötszázharminc szavazó választotta meg a képviselőt. Olyan időben, mikor a tömeg már kilépett a reakciós idők kódéből és mikor már nem lehetett a származás, a vagyon, a befolyás és egyéb társadalmi kiváltságosság jégkérge alá szorítani a százezrek és a milliók egészséges áramlását, még a jóhiszemű butaság sem foghatta rá ama ötszázharmincra, hogy az a tömegek akaratát juttatta kifejezésre. Ötszázharminc ember még itt sem tömeg és még a konzervatív számvetés szerint sem az, mert a zsidó hitközség elnökét például háromszor annyi ember választotta meg, holott a hitközség termeibe sem vonult még be az igazi demokrácia.

Mi ezzel az alkalommal nem hang-

súlyozzuk speciális érdekeinket, amelyekről nem mondunk le, amelyeket revideálni sem kell, mert azok nem ellenkeznek sem az állam, sem az állam keretében élő nemzetek érdekeivel. A népképviselőben való arányos osztozkodásunk nem különleges, hanem általános szükségesség. A kisebbségi jog érvényesítése garantálja az államnak az erők harmónikus együttműködését. Ennek a harmóniának a lehetőségéért küzdünk, nem pedig olyan lehetőségeikért, amelyek az állam egységességét akár csak gyémántkővel is megkarcolhassák. Ismétljük: most nem a magunk külön nemzeti érdekeinket hangsúlyozzuk, hanem a demokráciát, amely az egész állam

érdeke és amelyet nem lehet a tömegek kikapcsolásával diadalra juttatni. A küszöbön álló választások pedig a demokratikus gondolatnak csak a megcsufolásához vezetnek és oda vezetnének akkor is, ha a hatalom kezelői igazán demokratikus választást akarnának. A mostani választási szisztéma mellett a régi és csak immel-ámmal kijavított listákkal öt hét alatt még mesgyét sem lehet vágni a demokráciának az urnák felé, nemhogy széles országutat, amelyen a tömegek vonulhatnának fel. Mi nem tudjuk megállítani ezt a választást és ennél fogva csak tiltakozunk ellene. Már most jelentjük ki, hogy ez a választás nem a mi választásunk lesz.

A nemzeti párt közös harcra szólítja a nemzetiségeket

A szászabizottság ülésén döntene az egységes ellenzéki blokkról — Goga kitart Averescu mellett — Az ellenzék ellenmanifesztumot ad ki a kormány ellen

Az Uj Kelet tudósítójától.

Az ellenzéki pártok között a választásokon való együttműködés érdekében a tárgyalások tovább folynak. Beavatottak szerint a tárgyalások elé most már több bizalommal néznek és a demokráciablokk már meg is egyezett a szenátorok megválasztására. Bratianu manifesztumával szemben különben az ellenzék is közös manifesztumot intéz az országhoz. A demokrácia blokk az okiráltságban is jelölni fog erdélyi politikusokat, elsősorban Vajdát, Maniut és Goldist.

A nemzeti párt a nemzetiségek támogatását kéri

A választási harc a sajtóban is teljes erővel indult meg. A nemzeti párt régi álláspontja, hogy a nemzeti kisebbségek a párt keretén belül is megtalálják a maguk érvényesülését, hiszen a nemzeti párt szilárdan a gyulafehérvári határozatok alapján áll.

A párt brassói lapjában, a „Gazetta Transilvaniei”-ben Voicu Nitescu a következőket írja:

„Mi hívei vagyunk a gyulafehérvári határozatoknak és kívánjuk azok megvalósítását. Az erdélyi nemromán népeknek, amelyek becsületlenül respektálják a román állam mai alakulását, semmi okuk, hogy kétkedjenek szavaink színtességében. Szólunk Erdély összes földműveseihez, szegényeihez és zsoldban élőkhöz, akik igazságot, jogot és jogrendet szeretnének. A román nemzeti párt nem fogja megsérteni a nemromán földművesek, munkások és kisiparosok jogait. Ellenkezéssel: jogaikhoz juttatja és támogatni fogja. Ezért jogunk van a következő szavakat intézni hozzájuk: Támogassátok az erdélyi nemzeti pártot, szavazzatok az ő jelöltjeire. Egyetlen szavazatot se adjatok a liberálisokra, ha azt akarjátok, hogy jól menjen dolgotok.”

A kormányhoz közelálló „Universul” élesen bírálja a Vajda-kormányt, amely hibás közigazgatási politikájával sok kárt okozott az országnak. Támadja Vajdát, mert aláírta a Romániára megalázó saintgermani békét és elfogadta a kisebbségekre vonatkozó szerződést.

Az erdélyi választói névjegyzékek kiegészítéséről különben Vajda Sándor a következőket jelentette ki.

— Szükségesnek tartom az erdélyi választói lajstromok rendezését, miután azokat 3 év óta nem egészítették ki. Feltét-

lenül követni kell ez irányban a legsürgősebb intézkedéseket.

Goga nem tárgyal Bratianuval

A „Lupta” híre, hogy Goga tárgyalásokat folytat Bratianu Vintilával és hogy frakciójával kész belépni a liberális pártba, Goga így nyilatkozott:

— Olvastam ezt a hírt és megértem, hogy Take Jonescu környezete nem nagyon elfogadható formában bosszulja meg magát rajtam, azokért a keserű pirulákért, amelyeket a kamara utolsó ülésén nekik beadtam. Mit mondjak? A legendákat, melyek nincsenek okosan kigondolva, nem szükséges cáfolni. Különben is Take Jonescu jól tudhatja, hogy én nem szoktam felfogásomat máról-bolnapra megváltoztatni. Pártomhoz szervesen hozzáfertem és meggyőződtem a nagy szolgálatokról, melyeket Averescu tábornok a háznak tett. Mint az ő katonája fogok részt venni a választási harcokban. Hogy itt vereség vagy győzelem lesz-e osztályrészem, nem érdekel. A sikert vagy kudarcot egyformán kell fogadni azoknak, akik a meggyőződés politikusai, amilyen én vagyok.

A hírt különben ma bár más formában, de a valószínűségnek több látszatával kolportálják. Nem Gogáról, hanem Groza Péterről van szó, aki állítólag már meg is egyezett a kormánnyal. Eszerint nincsen kizárva, hogy az erdélyi averescánusok nagy része Grozával belépnek a liberális pártba. Bratianu ezzel akarja ellensúlyozni azt a veszteséget, amely a nemzeti párttal folytatott tárgyalások végleges meghiusulása által érte. Lapjelentések szerint Bratianu Jonel elhatározta, hogy kiáltványban tudatja az erdélyi néppel azokat az okokat, amelyek miatt megszakadtak az együttműködésre vonatkozó tárgyalások.

A kormány különben Erdély különböző vidékeire 10 közigazgatási felügyelőt nevez ki, akiknek feladata a közigazgatás egységesítésének előkészítése és rendet teremteni.

Munkában a kormány

A tegnapi minisztertanácson a cenzura és kivételes állapotok megszüntetéséről tárgyaltak.

Vintila Bratianu pénzügyminiszter átiratot intézett a kolozsvári, csernovici és kisenevi

pénzügyi reszortokhoz, amelyben felszólítja őket, hogy a nehéz pénzügyi helyzetre való tekintettel csökkentsék kiadásait.

A király kihallgatáson fogadta Bratianu Jonelt, akivel több órán keresztül tárgyalt.

Az „Adeverul” tudósítója megkérdezte Voitoianu tábornok belügyminisztert, igaz-e a hír, hogy lemondott a hadseregben viselt rangjáról. A tábornok a következőket mondotta: Rangomnál, melyet a hadseregben szereztem, kedvesebbet nem ismerek. Arról lemondani sohasem fogok.

A Nemzeti Alap jubileuma

A Zsidó Nemzeti Alap vezetősége a következő felhívást teszi közzé:

Zsidók! Cionisták! Tévet hó 18-ika jelentős napja a cionista mozgalomnak. Husz évvel ezelőtt az ötödik cionista kongresszus e napon határozta el a Nemzeti Alap létesítését. Ezzel az elhatározással Schapira tanárnak az első kongresszuson nagy lelkesedéssel fogadott terve reális alakot öltött. Népünk képviselői olyan alapra gondoltak, amely lehetővé teszi Erec Jisrael földjét a zsidó nép eltulajdoníthatatlan birtokává tenni, de egyúttal biztosítani a zsidó letelepülés nemzeti karakterét. Herzl, aki egyénisége latbavetésével küzdött a Keren Kajemetért, e szavakkal jellemezte a Nemzeti Alapot: „A nép ne csak megteremtője, hanem ura is legyen ennek a vagyonnak”.

A Keren Kajemet a mózesi törvényhozás nagyszerű gondolatát ébreszti föl: a szociális igazság nagy lendületű ideálját és a Nemzeti Alap megalapítása óta épen ezért élvezte az egész világ zsidóságának rokonszenvét. A legnagyobb katasztrófák ellenére is sokezer zsidó egzisztencia áldozott kisebb nagyobb összegeket e célra és az 1902-ik évi tizenkétezer font sterling, 1920-ban már százhatvanegyezer font sterlingre emelkedett. A Keren Kajemet husz év alatt összegyűlt adomány-jövedelme nyolcszáznyolcvanezer font sterling.

E föllendülésnek köszönhető, hogy a zsidó népkincs Erec Jisraelban nem maradt holt birtok, hanem ma is életet adó munkahelye a népnek. A Nemzeti Alap mindig arra törekedett, hogy a letelepedést elősegítse új és önálló gyarmatosító segítségével. Sanremo után, amikor a birtokszerezés akadályai elhárultak, a legfelsőbb cionista tényezők a Keren Kajemetet proklamálták a zsidó földbirtok-politika reprezentánsként és így vált lehetővé, hogy a nemzeti földbirtok hetvenötezer dunamnyi terjedelemtel telt szert.

Most már megkezdődhetett a nemzeti letelepedés munkája. Am ezzel korántsem

teljesültek azok a feladatok, amelyek e nemzeti kincsünkhöz kapcsolódnak. Az utolsó évben a Nemzeti Alap háromszázhatvan ezer font sterling értékű földet vásárolt és hosszú időre vállalt ezzel nagy kötelezettséget. A Keren Kajemet huszadik évfordulóján az Alap minden barátját munkára és áldozatkészségre szólítja. A jubiláris év kettőzött lelkesedést, kettőzött megerőtétést kíván tőlünk. A nemzeti gyarmatosítás fundamentuma volt és marad a föld, a mi földünk.

Geulah títu learec! Hozzatok megváltást a földnek! Nyissátok meg a zsidó földművelő számára az élet új forrásait.

A cionista végrehajtó bizottság nevében:
Weizmann.

A Keren Kajemet direktóriuma:
Ussiskin. Schocken.

— Az Osztrák Magyar Bank elvesztette perét Párisban. Bécsből jelentik: Az Osztrák Magyar Banknak még a háboru kitörése előtt harmincötmillió frank letéje volt Párisban. A háboru kitörése után az állam lefoglalta ezeket a letéteket. A békeszerződés után sem szabadulhattak fel ezek a betétek, mert a békeszerződés lefoglalási jogot biztosít a győztes államnak a legyőzötttel szemben. A párisi szajnai törvényszék előtt indította meg a bank perét a 35 millió iránt és a békeszerződés 206. pontjára hivatkozva azt vitatta, hogy a bank ezen letéjei nem használhatók francia részről fennálló adósságok kiegyenlítésére. A bank két megbízottját is elküldte Párisba, hogy ott a per kimenetelére befolyást gyakoroljanak. A szajnai törvényszék már meghozta ítéletét és a bankot keresetével elutasította. A szajnai törvényszék a békeszerződés 247. szakaszára hivatkozva utasította el a bankot, mely szakasz alapján a 35 millió a francia követelések kiegyenlítésére továbbra is lefoglalva marad.

— A liberális párt májusban országos közgazdasági kongresszust rendez. Bukaresti munkatársunk jelenti: A liberális párt kebelében működő „Román Közgazdasági Egyesület” ez év májusában országos közgazdasági kongresszust rendez, amelyen többek között a következő kérdések fognak tárgyalásra kerülni: az okiráltság és a csatolt területek hitelviszonyai, a bankletétek politikája, a Banca Nationala újjászervezése, a kereskedelmi törvények egyesítése, új mérlegtípus megállapítása, a bankalkalmazottak helyzete és a folyó állami adósságok. A kongresszusra az összes pénzügyi, ipari és kereskedelmi érdekeltségeket meghívják.

A kolozsvári Erdélyi Bank átveszi a Pesti Magyar Kereskedelmi Bank romániai fiókjait

Hatmillió lei alaptőkéjét a Banque de Crédit Roumaine részvételével negyvenmillió leire emeli — Egy román bankkonzorcium a Magyar Általános Hitelbank erdélyi bauxittelepeit nacionalizálja

Az Uj Kelet bukaresti munkatársától.

Bukarest, január 25. Az erdélyi iparvállalatok és bankok nacionalizálása, a Leszámitoló és Pénzváltó Bank cégjegyzésének törlése óta, óriási lépésekkel halad előre. Most a Pesti Magyar Kereskedelmi Bank fiókjaira került a sor, amelyeknek a nacionalizálására vonatkozó tárgyalások rövid idő alatt teljesen be fognak fejeződni.

A Pesti Magyar Kereskedelmi Bank romániai fiókjait, a brassóit, az aradit, a nagy-szebenit és a nagyváradit, valamint a bank összes romániai érdekeltségeit a kolozsvári Erdélyi Bank fogja átvenni, amely erre a célra a bukaresti Banque de Crédit Roumaine részvételével, jelenlegi hatmillió lei alaptőkéjét negyvenmillió leire emeli fel.

Ezzel egyidőben más hatalmas nacionalizálási operáció is történik, nevezetesen egy román bankkonzorcium, amelyben a Banca Marmorosch Blankka az élükön, a Banca Agrícola, Banca Taraneasca, a kolozsvári Banca Agrara és Banca Centrala pentru Industrie, valamint a bukaresti Societatea Anonima Miniera is benne van, átveszi a Budapesti Magyar Általános Hitelbank erdélyi bauxittelepeit. Ennek az ilyképpen megváltozott vállalatnak „Alumina” Societatea Anonima Miniera lesz a cége, székhelye Bukarestben lesz, elnöke Mauritiu Blank, alelnöke báró Kornfeld Pál. Ez a tranzakció is rövidesen befejeződik.

Közgazdasági körök közlése szerint a gyors egymásutánban történő nacionalizálásokra határozottan befolyással volt a Leszámitoló- és Pénzváltó Bank esete. De ettől eltekintve a román kormánynek egészen nyíltan kifejezett szándéka, hogy az erdélyi gazdasági javakat, amelyek még külföldi kézen vannak, romániai tulajdonba juttassa, ezáltal a vállalatok hasznát a belföldnek biztosítsa és az értékek intenzív kihasználását helybeli érdekeltségű ellenőrzéssel elősegítse.

A közeljövőben még több, nagyjelentőségű nacionalizálási tranzakció várható.

Ben Ami

Mordchele, a tóráiró

Irta: Assér Lemil

Kicsiny, zsugorodott teste volt és a haja fekete, mint a kétezer éves éj. Feneketlen bánat riadozott nagy, sötét szemöldöke mögött. Ritka, kis bajusza s göndör körszakálla volt, melyben elveszett a szépen csavarodott tincs, a pajesz. Kopott kaftánkája kikopott a fakult csizmaszártól s a mellénye alól két oldalt kifityegtek a szemléltető szálak. Kerek biberkalapja félig a nyakára csuszott s láttatni engedte az alig tenyényi bársonysapkát.

Mordchele szofjer — a zsidók csak úgy hívták — nagyon áhitatos emberke volt. Telen-nyáron hajnali négy órakor már talpon volt. Felöltözködött és megfürdött, elmondotta a maga napi zsoltárát, átvett egy két oldalt a Szanhedrin vagy Berachot traktátusból s ahogy megvirradt, magára öltötte talliszát, felrakta a tefillint és olyan kavvánával fogott neki a reggeli imához, hogy még a belzi caddik sem csinálhatja különbül, ha történetesen nem ó volna a belzi rabbi.

Megívott egy pohár tejet, aztán a nagyapjától örökölt kredenc fiókjából előszedte a pergamentet, a fekete tustintát és a ludtoilat és mély fohászodással nekifogott a szép négyzetű heber betűk kirajolásához. A keze alól — milyen sovány és tulfinom kéz

volt az! — varázslatszerűen nőttek ki a szavak és egymasmellé sorakoztak a megvonalozott kutyabőrön.

Minden mondat után átszaladt a fürdőbe. Háromszor alábukott a hideg vízbe, gyorsan felöltözködött, aztán folytatta a betűvetést: vajjedabbér Móse el bené Jisrael...

A konyha ajtaja kinyílt. Az asszony jött.

— Mordchele, nincs krumpli.

Mordchelet úgy érte ez a kijelentés, mint a hideg zuhany. Nem az bántotta, hogy nincs krumpli, hanem az fájt neki, hogy megzavarták. Töprődött arcán megvonaglottak a ráncok.

— Nincs krumpli? Főzzél sárgarépát.

— Az is elfogyott már peszach óta. Adjál valami pénzt, mert egy csuprot is kell vennem. A másikat eltörte Hencse.

Mordchele finom ujjai lázasan kotorásztak fel minden zsebét, de pénzt nem sikerült találnia.

— Nincs. Vegyél hitelbe.

— Csakhogy az a zsupori reb Elje nem akar már hitellezni.

— Mondd neki, hogy csak sabsesz chanukáig várjon. Akkorára befejezem a Tórárt és lesz pénz bőven.

Az a zsupori reb Elje még erre sem volt hajlandó újabb hitelt adni, sőt azzal fenyegette meg a tóráiró feleségét, hogy elcicáltatja a

holmijukat, hogyha nem fizetik meg négy héten belül az adósságukat.

Egy reggel halottápadtan találta Mordchelet a felesége. Halálra rémülten azonnal szemet oltott neki s lefektette. Mordchele össze szorított ajakkal hallgatott.

— Szólj hát, mi bajod? unszolta kétségbeesetten az asszony.

Mordchele arca fájdalmasan eltorzult. De nem tudott megszólalni.

— Hívjak orvost?

A kis ember tiltakozásképen hevesen megrázta a fejét.

Nem használt semmi. Egész nap mozdatlanul feküdt a rozoga ágyban és tilemt mormolt. Sem enni, sem inni nem akart. Az egész ház felfordult.

Este aztán, mikor a csillagok feljöttek, megszólalt Mordchele.

— Képzeld, reggel, amikor hozzá akartam fogni a dologhoz, nem bírtam az első betűt leírni. Egy sien volt. A tinta nem ragadt a pergamentre s mikor erővel akartam leírni, a ludtoll kiesett a kezemből... Istenem, milyen csapás!... Ötször fürödtem meg a mikvében, de nem használt. Hiába volt a zsoltáromlás is. Éreztem, hogy égi erő fogja a kezemet és nem enged írni... Chane, én nagyon félek, hogy baj fog ránk zudulni. Ezért böjtöltem ma.

Bratianu kinevezésének kulisszatitkai

Misu palotaminiszter szerepe — Választójogi melléktervezettel zárják ki a nemzetiségek képviselőit a parlamentből — Paktum készül a liberálisok és az erdélyi nemzeti párt Pop-Csicsó-Goldis frakciója között

Az Uj Kelet bukaresti munkatársától

Bukarest, január 25. A Bratianu uralomrajzításával felmerült izgalom nemhogy csillapodtak volna, hanem napról-napra nőnek és állandóan új és új veszély lehetőségével kísértének. Még mindig nincsenek tökéletesen tisztázva azok a körülmények, amelyek között Bratianut és kormányát kinevezték, de ennél is nagyobb homály borítja azt az utat, amelyre Románia a liberális kabinettel rálépett.

Egy igen beavatott és az állami élet minden terén egyforma jártassággal bíró politikust kerestem fel, aki szíves volt úgy a Bratianu-kormány kinevezésére, mint ennek a kinevezés várható következményeire vonatkozólag néhány rendkívül érdekes és tájékoztató felvilágosítást adni. Csupán arra kért, hogy cikemből hagyjam ki a nevét és tekintsen ezeket az adatokat olyanoknak, mint amelyeket nem egyetlen személytől, hanem egy egész pártcsoporthoz kaptam és a hozzájuk közfűzött véleményét olyanoknak, mint amely egy hatalmas politikai tábornak is a véleménye.

A Bratianu-kabinet kinevezéséről a következőket tudtam meg:

Január 17-én délután fél hat órakor, tehát abban az időben, amikor az összes pártok delegáltjaiból álló bizottság a parlament egyik melléktervezetéből és a hivatalos bizalmatlansági szavazatjelentéssel bevonult az országgyűlési terembe, a királyi palotában Lupu parasztpárti képviselő az ellenzéki pártok nevében arra kérte a királyt, hogy ne nevezze ki sem a liberálisokat, sem Jorgát, sem más pártbeli politikusokat, sőt ne nevezzen ki koalíciós kabinettet sem, hanem egyszerűen állítson össze egy szakértőkből álló hivatalnok minisztériumot, amely addig kormányozzon, amíg a választások meg nem történnek. Lupu magyarázta a királynak, hogy ez lenne a legbiztosabb, a legalkalmasabb eljárás és rávilágított arra, hogy akkor, amikor Románia összefogásának saját szabad akaratából és saját javára, megélhetésének, boldogulásának és nyugodt állampolgári életének biztosítására meg kell választania kebeléből azokat az embereket, akik a törvényhozásban az ő erkölcsi és anyagi sorsát éveken keresztül intézték, akkor nem szabad ezt a higgadt elhatározási képességet semilyen olyan kabinettel befolyásolni és megbolygatni, amely már pusztán jelenlétével is

Az asszony, bár az eset halálra rémitette, bosszuan szólt rá a férjére.

— Ne légy ostoba! Miért érne minket csapás?

Mordchele kinjában felszisszent.

— Chane, te ezt nem érted. De ha jól akarsz járni, fuss el reb Smelke Holzerhez. Mondd meg neki, hogy tíz forinttal olcsóbban megcsinálom neki a Tórát, ha most öt forintot ad előre. Ha megkaptad a pénzt, azonnal szaladj át reb Eljéhez és fizesd ki a tartozásunkat. Mert egész biztos, hogy az ő haragja miatt fognak bennünket felülről megbüntetni. Reb Elje ott is befolyásos ember.

Chane, mint hü feleséghez illik, teljesítette férje kívánságát és rendezte a tartozását. Mordchele pedig friss erővel fogott neki ismét a munkának. El is végezte a nagy munkát. Csak az utolsó hetiszakasz végső tizenhárom versét nem írta le. Szokás szerint a Tóra szövegének ezt a részét a megrendelő házában vetik pergamentre családias lakoma keretében.

A tóraavatás napján reb Smelke Holzer meghalt. Mordchelet nagyon lesújtotta a szomorú hír.

Chane, mit mondtam neked? Tudtam, hogy haragszának ránk az égben. Mi lesz most az én száznegyven forintommal?

A derék asszony a kezét tördelte.

— Pedig megint nincs krumpli a háznál.

saját pártszempontjai felé szuggerálhatja akár ha csak egy polgárnak is a szavazatát. Ezért Lupu komolyan és őszintén arra kérte a királyt, bízva semleges és a szavazás tisztaságát garantáló hivatalnoki kormányra a választások lefolytatását.

Arról ami ezután történt, az alábbiakban számolhatok be:

— A bukaresti udvarnak van egy palota-minisztere, akit Misunak hívnak. Egész Európában már ő az egyetlen ilyen miniszter, mert a többi udvarnál ezt az állást megszüntették. Misu miniszter permanens és örökös szolgálatban van, azaz akármilyen kormány van uralmon, ő mindig miniszter marad. Bukás, kinevezés őt nem érdekli. A királlyal kizárólag Misu miniszter közvetítésével lehet beszélni és az összes politikai audienciákat is Misu miniszter rendezzi és intézi. Az ország politikai helyzetéről a királyt rendszeresen és állandóan Misu miniszter tájékoztatja. Misu miniszter pedig a liberális párt tagja. Azon a délutánon, amelyen Lupu a királynál volt és az utolsó pillanatban is a hivatalnok-minisztérium kinevezését kérte, Misu miniszter mechanikusan rögtön utána bejegyezte az audiencia-könyvbe Bratianu Jonét. A sorrend közben csupán annyi változást szenvedett, hogy Lupu után feltétlenül be kellett jelenteni a parlamentből a lemondásra sietve odaérkező Take Jonescut. Take Jonescu után pedig már csak a liberálisok mehettek be.

Azóta, hogy Bratianut kinevezték miniszterelnöknek, már a következő nagyfotosszerű esemény történt:

— A kész választójogi törvényhez gyorsan egy mellékletet szerkesztettek, amely a választójogi kerületeket újonnan beosztja. Ez a beosztás úgy van megcsinálva, hogy a nemzetiségi vármegyékben a nemzetiségi polgároknak csak egy kis hányada fog szavazhatni és így alig néhány képviselőjük kerül majd be az új parlamentbe. Ezzel Bratianu azt akarja elérni, hogy az általa csak nagyon kis mértékben szívelt magyarok, németek, zsidók és oroszok ismét néhány évig ne deguszálják őt képviselőikkal a parlamentben.

Abban az irányban, hogy a választásokból a liberálisok kerüljenek ki többséggel és így azután is kormányon maradhassanak, eddig a következő lépések történtek:

— A liberális párt központi igazgatótanácsa utasítást adott aradi és temesvári, valamint e két város környékén lévő tagjainak, hogy a választásokig alakítsák meg és építsék ki a liberális párt aradi és temesvári egyesületeit. Ennek az utasításnak az alapján az ottani párttagok már néhány összejevetelt tartottak Aradon.

A tarnava-marei liberális szekció ugyancsak a napokban (csütörtökön) gyűlt össze értekezletre Segesváron. Hogy a liberális párti törekvéseket Erdélyben és a Bánátban egyébként is biztosítsák és hogy a választásokig elegendő szavazatról gondoskodjanak, a liberális párt titokban ismét felvette a tárgyalásokat az erdélyi nemzeti párt hozzá közelálló frakciójával. Az erdélyi nemzeti pártból a következő politikusok azok, akik minden valószínűség szerint, sőt eddigi magatartásukból ítélve egészen bizonyosan hajlandók a liberális párttal együttműködni, törekvéseit támogatni, esetleg pártjukba át is lépni: Pop-Csicsó István, aki nemzeti párti képviselője ellenére, a Bratianu-kormány egyik adminisztrátora és mint ilyen, a jávák évi nyolcszáz ezer lei jövedelmet huz, Popovics Mihály, Bontescu, Goldis László és még néhány „új erdélyi gazdag”, akik a liberális párti bank-, gyár- és birtokhegemoniát a csatolt területeken is meg szeretnék teremteni és a frissen támadt oligarchiát a régi regátbelivel egyesíteni. Ezekkel a nemzeti párti képviselőkkel szigorúan szemben állanak a párt többi, intranzigens tagjai, élükön Vajda Sándorral,

Dan Szevérel és Manu Ielkészel. Maniu Gyula még gondolkodik...

Bratianu még csak néhány nap óta van uralmon és már ennyi minden történt. A tempó naponta gyorsul, mert öt hét múlva megkezdődik a választás. Az összes pártok részen vannak. Ez az öt hét és az utána következő egy a legizgalmasabb időszaka lesz az új román történelemnek.

Ben Ami

Levonták a rendőrtisztviselők fizetéstöbbletét

Az egységesítés igazságtalanságai — Tömeges kilépés várható a rendőrségnél

Az Uj Kelet tudósítójától.

A köztisztviselőket mindig mostohagyermekelként kezelte az állam. Szinte nevelésért éhbéért aránytalanul nagyobb munkateljesítményt várnak el ma is egy állami tisztviselőtől. Emellett sokan méltánytalan elbánásban részesülnek, ami betetőző a közigazgatás mai siralmas helyzetének okait. Legújabbban az államrendőrséget érte olyan sérelem, melynek a közbiztonság fogja a legnagyobb kárát látni.

A kolozsvári rendőrigazgatósághoz rendelet érkezett a belügyminisztériumtól, mely február elsejétől kezdődőleg beszünteti a rendőrségi kar fizetéstöbbletét. Ezt a fizetéstöbbletet, mely alapfizetés szerint havi 200-500 leit tesz ki, decemberben folyósították a rendőrség tagjainak. A rendőrség ugyanis az állami tisztviselők legrosszabbul fizetett kategóriája, bár a legterheesebb és a köz szempontjából a legfontosabb munkát végzi. A fizetésemelést szinte kicsikarták az államtól, miután a rendőrség tagjainak tekintélyes része tavaly kilépett a szolgálatból. De akkor is méltányatlanság történt a rendőrséggel, mert a többi állami hivatalnokok még áprilisban kaptak fizetésemelést 1921 január elsejéig visszamenőleg, a rendőrség pedig csak nyolc hónappal később és a hátralékok nélkül. Az erdélyi és regátbeli rendőrségek egységesítésével most ezt a jelentéktelen többletet is beszüntették, miáltal a rendőrközegek megélhetési lehetősége veszélyes helyzetbe került.

Fokozza a rendőrség tagjainak elkeseredését az is, hogy az egységesítéssel kapcsolatos előléptetések körül is igazságtalanságok történtek. Az ökirályságbeli rangfokozatok és elnevezések életbeléptetésével a rendőrtisztviselők egy részét magasabb rangsorba neveztek ki, a többiekre — köztük a rendőrség legigazságosabb tagjai, akik évek óta állanak a közbiztonság szolgálatában — vagy teljesen megfélejtettek, vagy csupán új elnevezést kaptak minden anyagi elismerés nélkül.

Végül pedig betetőzi a rendőrség sérelmét, hogy több a leghasznosabbak közé tartozó tagját a központból egészen távolosó helyekre rendelték ki szolgálatteleire. Mindezek az igazságtalanságok általános elkeseredést szültek a rendőrség alkalmazottai között és úgy értesülünk, hogy a méltánytalan elbánásban részesült tisztviselők elhatározták, hogy amennyiben sérelmeiket hamarosan nem orvosolják, testületileg kilépnek a rendőrség kötelekeiből.

Az aranybányatulajdonosok és a munkások kongresszusa. Aradról jelentik, hogy ott a napokban az erdélyi aranybányák tulajdonosai és az aranybányamunkások kiküldöttjei tanácskozásra ültek össze, hogy az aranybánya ipar helyzetét megbeszéljék. Elhatározták, hogy a kormányhoz memorandumot nyújtanak be, amelyben kimutatják, hogy az aranyexport megszüntetése miatt szünetelnek az üzemek s a munkásokat kénytelenek voltak elbocsátani.

Ki lesz a CFR, vezérigazgatója. Bukarestből jelentik: Az a hír, hogy a CFR-t demilitarizálják, Mosoiu tábornoknak közlekedésügyi miniszterré történt kinevezésével vesztett valószínűségéből. Miután Jonescu tábornok, a CFR vezérigazgatója lemondott állásáról, Mosoiu Maori tábornoknak — aki már volt vezérigazgató — ajánlotta fel ezt a fontos hivatalt. Macri még nem döntött véglegesen.

Pasics és Benes nyilatkoznak a békéről és a kisantantól

Az Uj Kelet tudósítójától

Egyszerre két helyről érkezik hír a kisantant vezető politikusaiknak állásfoglalásáról. Prágából és Belgrádból. Prágában a cseh külügyminiszter, Belgrádban a jugoszláv királyság külügyminisztere nyilatkozik. Mind a két nyilatkozat meglehetősen harcias. Pasics a bulgárok ellen lép fel fenyegetőleg, Benes a budapesti politikát inti meg. A két egyidejű nyilatkozat azért érdekes, mert mindkettőből kitűnik, hogy a kisantant nem borult fel, ellenkezőleg most készülnek ratifikálni a katonai konvenció egyezségeit. A két diplomáciai személyről a következő távirataink számolnak be:

Pasics expozéja

Belgrád, január 26. (RTI. Rador.) A szkupstina tegnapi ülésén Pasics miniszterelnök hosszabb expozét tartott Jugoszlávia külpolitikájáról.

Jugoszlávia, — mondotta — hü marad politikájához és együtt halad a szövetségesekkel. Az idő igazolta, hogy a békeszerződésekből csakis a legyőzött államok húztak hasznot. A hibák kiküszöbölésére ültek össze a különböző konferenciák és fog összeülni a génuai konferencia. Reméli, hogy a szövetségeseknek sikerülni fog a békeszerződések keresztülvitelét kierőszakolni.

Az Ausztria felőli határ megvonásánál Jugoszlávia néhány községet elvesztett. Magyarország felől még nem vonták meg a határt, mert azt a magyarok szándékosan halasztják. Jugoszlávia békében és szoros összeköttetésben akar élni Bulgáriával, de azt a bulgár politikust, akivel ez irányban folytak a tanácskozások, meggyilkolták. Azóta a tárgyalások szünetelnek.

„Jeruzsálem pusztulása óta nem érte a zsidókat ekkora katasztrófa“

Nagy segélykonferencia Londonban
az ukrán zsidókért

Az Uj Kelet tudósítójától

London, január 20. Mostanában nyílt meg az első nagy konferencia, amely az ukrán zsidók ügyeit tárgyalta és amelyen körülbelül százhatvan delegátus vett részt. A megnyitó beszédet dr. J. Herz, országos főrabbi tartotta, aki sötét vonásokkal ecsetelte az ukrán zsidók katasztrófáját, amelyhez hasonlót a zsidó nemzet Jeruzsálem pusztulása óta nem élt át. Keményen ostromozta a jóllakottak és nyugalmas révből élők lelkiismeretlen nemtörődöm-ségét.

Ezek az emberek — mondotta — zsebük és gyomruk érdekében elhallgattak, amíg csak elhallgatni lehetett a tehetetlenségben élő zsidó testvéreik irtózatoss helyzetét. Alig jövathető bűn ez, mert ki tudja, hogy e politika hány százezer zsidónak hosszabbította meg kínos vergődését és hány zsidó életébe került e cinikus lelkiismeretlenség.

A főrabbi felhívott minden zsidót, akinek szívéből nem aludt ki az irgalmasság szikrája, segítsen a földönfutókra. A beszédet ima zárta be, amelyet a jelenlevők állva hallgattak végig.

Dr. Jochelman elnök beszélt a főrabbi után és ezeket fejtegette:

Senki ne hivatkozzon arra, hogy a háború befejezése óta már eleget tett felebaráti kötelességének azzal, hogy minden gyűjtési és jótékonyági akcióból kivette a maga részét. Aki látta menekült ukrán testvéreinket lerongyolódottan, hazátlanul, a bizonytalanságba révedező szemekkel, aki látta ezeket a szerencsétleneket és aki érezte elfojtott jajgatásukat, aki tudja, hogy mit jelent a hontalanság, mit jelent a holnap bizonytalansága, mit jelent az egzisztenciák összeomlása, az nem mondhatja, hogy eleget tett kötelezettségének, amikor ő a jólét, a jogbiztonság, a meleg szoba és a párolgó étel paradicsomában él. Eddig negyvenezer font sterlinget gyűjtöttünk, ezen a pénzen hatezer ukrán zsidó fiatal-

— Ismétlem hangsúlyozom, hogy Bulgáriával a megegyezést szükségesnek tartom, de mindaddig, amíg alattomos politikájával fel nem hagy, Jugoszlávia ellenségnek tekintő Bulgáriát.

Végül a kisantanttra vonatkozó szerződésről beszélt és kérte a kisantant államaival kötött katonai konvenciók elfogadását. Ha a szkupstina ratifikálja a kötött katonai egyezményeket, Középeurópa békeje biztosítottak tekinthető.

Benes a magyar veszélyről

Prága, január 26. Benes cseh külügyminiszter ma a román kormányváltozással kapcsolatban a következő nyilatkozatot tette.

A romániai kormányváltozás nem jelenthet különösebb változást a külpolitikában. Románia tagja és harcosa a kisantantnak és azon kormányváltozás nem sokat változtat. Tisztában vagyunk azzal, hogy Magyarország számunkra örökös veszélyt jelent, ahonnan akármelyik pillanatban érhetnek meglepetések és ez az, ami bennünket összetart.

Sem mi, sem pedig a kisantant többi államai nem kívánunk beavatkozni Magyarországra belügyeibe. Magyarország lehet királyság, köztársaság, az ránk nézve közömbös, de megkívánjuk a békeszerződés betartását, amely épen úgy kötelez bennünket, mint őket. Megkívánjuk Magyarország jövő államfőjétől, legyen az köztársasági elnök, avagy király, ismerje fel a helyzetet és legyen tisztában azzal, hogy a jelenlegi helyzeten változtatni nem lehet és akkor biztosítottak tekinthetjük a középeurópai békét. (RTI.)

embert küldünk ki Palesztinába. De ez egy csöpp a tenger segítséghez, amire még mindig szükségünk van.

Az elnök aztán a segélyszervezet módjáról beszélt és több tervet hozott javaslatba, amelyeknek követése a segélyakciót egyszerűsítene és gyorsítaná.

Mr. H. M. Keiser, az ukrán szövetség titkára felolvasta a konferenciát üdvözlő táviratokat. Az üdvözlők sorában ott van London város lordmajorja, Fritjof Nansen, a népliga titkára, Sir Herbert Samuel Palesztina kormányzója, Chaim Weizmann, Lord Switling, Elair Montefiore és több előkelőség.

Leon Motzkin a cionista szervezet nevében beszélt és kijelentette, hogy a segélyügyek körül a zsidóság kötelessége mellőzni minden pártoskodást és széthuzást. Sanyargatott testvéreink ezreit lehetetlen másképpen segíyezni, mint együttes vállvetett munkával. Isak Grünbaum legyelszagi küldött az ukrán chalucok dicseretes munkájáról szölt és kiemelte, hogy ez az ifjuság a zsidó nemzet reménysége. Beszéde közben érkezett meg a litván zsidó kisebbségi miniszter dr. Solovejcsik sürgönye. A miniszter meleg szavakkal köszönti a konferenciát és ama reményének ad kifejezést, hogy a konferencia össze fogja hozni a zsidó szíveket. Az egyes jelentések felolvasása után megejtették a választásokat. Az elnökségen kívül huszonnégytagú végrehajtóbizottságot is választottak.

A Haggibbor vigalmibizottság által folyó hó 28-án megtartandó álarcos-estély nagyon fényesnek mutatkozik. Meghívókat a Haggibbor csak korlátozott számban bocsátott ki. Az álarcosok részére utca felőli bejáratnál külön pénztár lesz. Álarcosok legkésőbb 11 óráig bocsátatnak be. Egyben felkéretnek a férfiak, hogy az estélyre sötét ruhában jelenjenek meg. Felkéretnek a hölgyek a Haggibbor-büféhez minél több küldeményel járuljanak hozzá, a küldeményeket szombat este hét óráig a klubhelyiségbe elküldeni sziveskedjenek.

A pápa utolsó audienciája

Hosszu Vazul főjegyző, aki most tért vissza Olaszországból, elmondja látogatását XV. Benedeknél

Az Uj Kelet munkatársától

Hosszu Vazul, Kolozsvár város főjegyzője most érkezett vissza külföldi utjáról. A főjegyző hat heti szabadságát Olaszországban töltötte, ahova bátyjával, Hosszu Gyula szamosújvári görögkatolikus püspökkel utazott.

Hosszuék Rómában meglátogatták a pápát. Ez a látogatás közvetlenül XV. Benedek betegsége előtt való napon történt. Az Uj Kelet munkatársa beszélgetést folytatott Hosszu Vazul főjegyzővel, ak utjáról, vatikáni impresszióiról s a pápáról ezeket mondotta:

Január negyedikén érkezünk meg Rómába, ahol azonnal bejelentettük magunkat a Vatikán államtitkárnál. Másnap irásbeli értesítést kaptunk, hogy a pápa tizenegyedikén délelőtt 11 órára tűzte ki audienciánkat. A közbeeső karácsonyi ünnepeket La hovary hercegnél, Románia római meghatalmazott miniszterénél töltöttük. Ez alatt az idő alatt szétnéztünk az örök városban, ahol most kezdődik a tavasz. Az egész városban lázas munka folyik, ugyszintén az ország többi részeiben is. A munkanélküliség enyhítésére a kormány állandóan építkezik, ha kell, ha nem, csak hogy a munkásokat foglalkoztassa. Rómában például kétszáz négyemeletes palota épült az utóbbi időben. Az élet elég olcsó s ha nem volna az a nagy valutadifferencia, a külföldi ember nagyon jól élhetne Olaszországban. A lei ma a líranak csak a hatodrészt éri meg.

Az audiencia napján Panescu, a szent-széki személyi körüli román miniszter autója jött értünk. Tudni kell, hogy minden állam, ahova a pápa nunciuszt küld s így Románia is, egy külön miniszterrel képviselteti magát a vatikáni udvarban. Nagy ceremóniával járt, amíg bejutottunk a pápához. Tizennégy selyemtapétás szalonon kellett áthaladnunk. Már jártam több királyi udvarban, de azok mint éhhalványulnak a Vatikán hallatlanul pazar pompája mellett. Az előcsarnokban a svájci testőrség tartózkodik. Mikor beléptünk, hársány német vezényszóra tisztelő állásba helyezkedik s mi a gárdisták sorfala közt jutottunk a nemesi őrség szalonjába. A következő szalonban a svájci gárda tisztikara fogad minket, majd a nemesi őrség tisztjei, azután a két testőrség parancsnoksága következik külön-külön termekben. Végül a pápai kamarás elé kerültünk. Ez a kisap közvetlenül érintkezik a pápával. Előbb a bátyámat vezette be a pápához. Minden püspök ugyanis ötévenként tartozik megjelenni a pápánál és kimerítón beszámolni az egyházkerületében végzett munkájáról. A bátyám félórás referációját után én léptem be a pápa dolgozószobájába.

A pápa az íróasztalánál ült. Alacsony ember. Olyan sápadt volt, hogy első tekintetre viaszbáb benyomását tette rám. De azért egészségesnek láttam... Nagyon szívesen fogadott és mindenféléről elbeszélgetett velem. Többek között az állásom, a viszonyaim, a családom és más személyes ügyem iránti érdeklődött.

Ez volt az utolsó magánaudienciája Öszentségének. Másnap még fogadta az ugynevezett propagandistákat. Ezek száztizennyolc vannak és a világ összes katolikus államaiból valók, köztük tizennégy román, akik Rómában végzik a teológiát. A többi előjegyzett audienciát a pápa azzal, hogy nem jól érzi magát, elhalasztatta — örökre.

Hosszu Vazul elmondta még, hogy a kihallgatás után Nápolyba és Sziciliába utaztak, ahol most a legteljesebb nyár van. Palermóból visszatértek Rómába, ahol arról értesültek, hogy a pápa hörghurutban fekszik. Csak Bécsben tudták meg, hogy XV. Benedek állapota oly válságos, hogy életben maradásához nincs remény.

Lloyd George pacifista beszéde

Vissza kell állítani a kölcsönös bizalmat

Az Uj Kelet tudósítójától.

London, január 26. A nemzeti liberális párt konferenciáján Lloyd George miniszterelnök feltűnést keltő nyilatkozatot tett a világ gazdasági helyzetéről. Sok ezer hallgató jelenlétében boncolgatta a miniszterelnök a gazdasági élet bajait. Lloyd George mindenekelőtt egészen rövid nyilatkozatot mondott az ir-kérdésről. Az ir-probléma megoldása rokonszenvvel találkozott az egész világon.

Azután a közeli választásokról beszélt. Ezzel kapcsolatban beszélt Európa súlyos gazdasági krízisééről is. Az egész világ kereskedelme a vajadás állapotában van. Egyedül

Angliában kétféle ember van munka nélkül.

A kereskedelem újjáépítéséhez elsősorban kölcsönös bizalomra van szükség. Minden állam kormányának a jelszava ez legyen: vissza kell állítani a kölcsönös bizalmat. A bizalom azonban csak akkor térhet vissza, ha visszatért a tényleges béke.

A világbéke jórészt a nagy államok kölcsönös megértésén nyugszik. A washingtoni konferencia igen sokban hozzájárul az államok közeli kapcsolatához. Ha 1914-ben ilyen nemzetközi konferenciát lehetett volna tartani, augusztusban nem tört volna ki a háború. Kézelfogható nagy eredményeket az ilyen konferenciák nem érnek el ugyan, a résztvevő államok azonban közelebb jutnak egymáshoz. Az európai problémákat a washingtoni konferencia még nem érintette el, de

a béke ügye mégis lényegesen javult.

— Meg vagyok róla győződve — mondotta Lloyd George, — hogy a belátás fog győzedelmeskedni. Ezért vagyok optimista. Azok, akik ellenzik a konferenciákat, nem akarják a felelősséget vállalni. Genuában találkoznunk kell Európá megbízottainak. Minden nemzetet meghívtunk oda, mert a legkomolyabban arra törekszünk, hogy véget vessünk a harci zajnak. Mert a csatateret végre a tanácskozó termeknek kell felváltaniuk. Akkor nem fog sok millió fiatalember meghalni.

Lloyd George azután arról beszélt, hogy a Keleten is létre fog jönni a béke, mert Genua a közeli Kelet problémáját is meg fogja oldani. Megemlítette, hogy a hadsereget már a békelétszámra redukálták. Az államoknak áldozniuk kell a békéért. Fejszóltotta az összes kormányokat, hogy

menjenek el Genuába

és bizonyítsák ott őszinte békevágukat.

Lloyd George megemlékezett a német jóvátétel kérdéséről is. Anglia sem járulna hozzá, hogy Németország kibújék kötelezettségeinek teljesítése alól, mert a károkat Németország okozta. Németország fizethet és fizetni is fog. A cannesi konferencia szakértői a kérdés megoldására megállapodtak. Ez a megoldás ki fogja elégíteni Németországot is.

Angol politikai körökben sokat várnak Lloyd George és Poincaré legközelebbi párisi találkozásától. Bár Poincaré nem híve a konferenciáknak, a párisi találkozás elől mégsem zárkózhat el. Poincaré Párisban a német jóvátétel kérdésének hatásos megoldására azt fogja javasolni, hogy

Anglia adjon hitelt Németországnak.

Poincaré annyi hitelt kér Németország részére, hogy abból Németország a jóvátétel egész összegét fedezni tudja. Bizonytalan, hogy Lloyd George hozzájárul-e a francia javaslathoz.

— A konstantinápolyi utasokat vesztették alá veszik. Bukaresti munkatársunk jelenti: Mint hogy Konstantinápolyban kitört a pestis, a román kormány elrendelte, hogy az onnan jövő utasokat kizárólag a konstanzi kikötőn keresztül engedjék be az országba és ott helyezték valamennyiüket két napi vesztégar alá.

HIREK

Az UJ KELET telefonjai:
Szerkesztőség 977. — Kiadóhivatal 844.
Nyomda 879. — Zs. N. Sz. 558.
Fraternitas-nyomda héber-osztály 455.

Husz esztendő

Jubileum fordulónapja suhant el fejjünk felett halkán, észrevétlenül és kár volt, nagy kár, meg nem fogni, itt nem marasztalni, dédelgetett vendégnek, magunkat mutató tükkörnek egy napra, egy hétre. Mert szép az, teltük tükkörben nézni vibráló izmokat és még szebb az, magunk izmait mutatva látni magunk tükkörében. Tévét hónap 18. napján, (1922 január 18-án) lett husz esztendő a Zsidó Nemzeti Alap. Ezelőtt husz esztendővel, a Bazelben összeült ötödik cionista világkongresszus professzor Schapira indítványára elhatározták, hogy megalapítja a Zsidó Nemzeti Alapot. Most utólag, sok küzdelem, sok diadalok után, valljuk csak be: a Nemzeti Alap gondolata, a rezonanciából, a kétségbeesésből pattant ki. Az ötödik világkongresszusig még törhetetlenül meg volt a hit és remény, hogy Palesztinából egyetlen világgrasztól diplomáciával telt Zsidóországot lehet csinálni. Csak politikai tevékenység, csak az európai hatalmak jóindulatának megnyerése szükséges hozzá. Néhány esztendő tapasztalat meggyőztette a zsidóságot arra, hogy diplomáciai sikereket csak a reális, a praktikus, a kézzel megfogható alapokra való támaszkodással lehet kicsikarni. Ez az ötödik cionista világkongresszus, megszervezte a Zsidó Nemzeti Alapot. Pénzt szerezni, pénzt gyűjteni, mellyel Palesztina földjét megvásároljuk a leendő zsidó államnak, a zsidó nép összességének. Mert: akik a föld, az az ország. Fordulópontja volt ez a cionista politikának. Eddig az volt az irány: megszerezni Zsidóországot, — a földet azután is ráérünk megszerezni. Az ötödik világkongresszus óta: megszerezni a földet, — az ország azután magától is a miénk lesz.

Husz esztendő erőfeszítés után pillantsunk vissza, megelégedett lélekkel, a jól végzett munka és elért eredmények tudatával a kezdetek első napjaira. A kicsiny bélyegekre, krajcáros bélyegekre, melyeket leveleinkre ragasztottunk, a kezdetleges gyűjtőlevelekre, aztán később, már nagyobb stílusban készült perselyekre és az állandóan ismétlődő magunkat figyelemmel, magunkat biztató fölhívásra: „Gondoljunk a Zsidó Nemzeti Alapra!”

Husz esztendő alatt a krajcáros bélyegekké megkezdett gyűjtésből a zsidó nép erejét és idealizmusát méltóan képviselő és az egész világra kiterjedő szervezet lett és a sanremói békekongresszusra, Palesztina földjének nagy részét már a Zsidó Nemzeti Alap, — a zsidó közösség tulajdonában találta. Igen, megvásároltuk és megvásároljuk országunkat. Nagy sulyal esik ez a sanremói konferencia serpenyőjébe.

Lapunk más helyén olvashatjuk a cionista világszervezet beszámolóját a Zsidó Nemzeti Alap eddig elért eredményeiről. Hogy a krajcárokkal megkezdett gyűjtésből a zsidó lelkesedés és szívósság mennyi sulyos fontot tudott teremteni.

Kár, hogy mi kissé elkéstünk vele. Január 18-án mulott husz esztendő a Zsidó Nemzeti Alap. Kár volt ezt a gyönyörű jubileumot észrevétlenül elcsúszni hagyni fejjünk fölött, kár volt, hogy a Zsidó Nemzeti Alap eredményes irodája egy pillanatra talán megfellebbezett a régi szent figyelmeztetésről: „Gondoljunk a Zsidó Nemzeti Alapra.”

— Erdélyiekkel töltik be az államtitkárságokat. Bukaresti munkatársunk jelenti: A kormány a legtöbb államtitkári állást erdélyiekkel fogja betölteni.

— Ramsay Macdonald Palesztinában. A brit munkaspárt vezetője Ramsay Macdonald, aki Egyiptomban tartózkodik, legközelebb Palesztinába jön, hogy az ország helyzetét a helyszínen tanulmányozza.

— A Svájcban tanuló romániai diákok közül tizennégy kapott valutakedvezményt, a többi repatriál. Bukaresti munkatársunk jelenti: Érdekes módon döntöttek el, hogy a Svájcban tanuló harmincöt romániai diák közül kiknek adjanak valutakedvezményt. Valamennyi diák között sorsot húztak. Akik a megszabott tizennégy számban benne voltak, azok a kedvezményt megkapják és folytatják tanulmányaikat, a többiek visszajönnek Romániába.

— Héber óvodát létesítettek Désen. Az Erdélyi Zsidó Nemzeti Szövetség dési helyi csoportja nemrégiben nyitotta meg a héber óvodát. Az óvoda megalapításához a dési zsidó leányegylet nemcsak tekintélyes pénzzsszeggel járult hozzá, hanem dr. Agai Andorné elnöknő vezetése alatt az egyesület összes tagjainak bevonásával kötbédíutánokat rendezett. Az így készült kézimunkákból az egyesület kiállítását rendez s úgy az ebből, valamint a munkák értékesítéséből befolyt összeget szintén az óvoda céljaira fordítja az egyesület.

Weizmann Genfben. Genfből jelentik: Dr. Chaïm Weizmann, a cionista világszervezet elnöke mostanában érkezett ide Párisból. Weizmann érintkezésbe fog lépni a népszövetségi tanáccsal, hogy a Palesztina-mandátum ratifikálását sürgesse. Értesülésünk szerint a Palesztina-mandátumot valószínűleg áprilisban ratifikálni fogják, minthogy ezt maga a brit kormány is sürgeti.

Schober ismét rendőrfőigazgató lesz. Bécsből jelentik: Schober, a lemondott kancellár ismét rendőrfőigazgató lesz. Mayr kancellárságának egyre több a híve.

Tizezer lei jutalom a Gara de Nord felgyújtójának kézrekerítéséért. Bukaresti munkatársunk jelenti: A CFR vezérigazgatósága tizezer lei jutalmat tűzött ki annak, aki a Gara de Nord felgyújtóját kézrekeríti vagy olyan adatokat szolgáltat, amelyeknek az alapján a tettest elfoghatják.

— A szebeni Jehuda zsidó sportegyesület kulturesztéje. Január 24-én a szebeni Jehuda és a szebeni Zsidó Ifjak Önképzőköre együttes kulturalesztélyt rendezett az „Unikum” kamaraszínház termében. Az estély, amelyen Nagyszeben egész zsidó lakossága résztvett, igen magas színvonalú volt, nagy anyagi és ekleziás sikerrel végződött. Rieger Artur nyitotta meg néhány üdvözlő szóval az estélyt, utána a szebeni „Barkochba-Burschenschaft” énekkara a Hatikvát énekelte el, melyet a közönség állva hallgatótt végig. Grünberger Józsefné művés-ettel előadott zongoraszáma után Grünberger Leó szebeni színész zsidótárgyu költeményeket szavalt. Ladányi, Giszkalay János „Új tavasz elébe” című költeményét adta elő nagy megértéssel. A kolozsvári központ képviselőiben Giszkalay János jelent meg az ünnepélyen, aki verses prólógussal vezette be a műsört, majd később ünnepi beszédben ismertette a cionizmus és az erdélyi zsidóság feladatait. A szépen sikerült estélyt a zsidó tornaegyesületek indulója, az „Eskü” zárta be. A tiszta jövedelem keretszámban tizezer lei volt.

— Harmincmillió leit örökölt egy nagyváradi család. Az Amerikában elhunyt özv. Guttman Mózesné vagyonát egy nagyváradi Lasz Miksa nevű férjiszabó örökölte. A szerencsés örökösre maradt pénz, ingó és ingatlan vagyon a következőkből áll: Nyolcszáz ezer dollár készpénz, a Herald Streeten egy hatemeletes ház, egy 6500 holdas farm és egy sapkagyár. Az eddig szegény férjiszabó ezáltal Románia legvagyonosabb embereinek egyike lett.

— Sirausz tanár Jeruzsálemben. Jeruzsálemből jelentik: Sirausz Adolf tanár, a neves orientalista ideérkezett. A tudóst Sir Herbert Samuel is fogadta. Dr. Chajes és Grünbaum képviselők a legközelebb szintén ideérkeznek.

— A rettegi helyi csoport műsoros estéje. Jól sikerült műsoros estélyt rendezett a rettegi helyi csoport január huszonkettedikén. Bergfeld Adolf, a csoport elnöke hatásos beszéddel nyitotta meg az előadást, melynek műsorán énekszámok, szavaltatok, hegedű és zongoraszárok váltakoztak. Különösen hatásosak voltak a zsidó történelemből vett tárgyú előképek és az ifjusági énekkar. Dáskál Imre, a dési „Törökvés” műkedvelő társaság tagja rutinosan szavalt a Giszkalay János: „Új tavasz elé” c. költeményét. Ugyancsak ő töltötte be a konferanzíú szerepét is szellemesen. A sikerben Blum Gizi, Bíró Juci, Mátyás Olga, Horovitz Ilonka és Mayer N., míg a rendezés körül Salamon Rózi és Bertus, Lövinger Hermanné, Hirsch Lázár, Fränkel Farkas, Izrael Heermann és Rubinstein szerzett érdemeket. A gazdag büffében Adler Samuné, Lövinger Hermanné és Bergfeld szolgálták ki a vendégeket. A tiszta jövedelem felerészét a Zsidó Nemzeti Szövetség céljaira, másik felét pedig héber iskolára fordítják, melynek létesítését Rosenzweig M. Jehuda, a dési csoport ki-küldöttjének buzdítására határozta el a helyi csoport.

— Mardare kapitány fegyelmi ügye. Bukarestből jelentik: Mardare kapitány ellen, aki állítólag a Dnyeszteren átszökött menekülőket nem védte meg katonái kegyetlenkedése elől, fegyelmi eljárást indítottak. A kapitányt egy óromániai helyőrségbe vezényelték, ahol meg kell várnia az ellene lefolytatott eljárás végét.

— Ismét rendezés közlekedik a bukarest-arad-budapesti gyorsvonat. Bukaresti munkatársunk jelenti: A 13. és 14. sz. bukarest-arad-budapest-bécsi gyorsvonat, amelynek a közlekedésében az utóbbi időben akadályok és változtatások voltak, ismét az eredeti menetrend szerint van forgalomban.

— Héber folyóirat Berlinben. Berlinből jelentik: Április közepén Berlinben héber és jiddis nyelvű folyóirat indul meg „Rimon” — (Gránátalma) címmel. A lap felelős szerkesztője Kogan orosz-zsidó publicista lesz. A lap művészi kérdésekkel is fog foglalkozni.

— Előadás a kolozsvári Ivriában. A kolozsvári hebraisták „Ivria” irodalmi egyesülete szombat este 7 órakor felolvasó ülést tart a neológ zsidó iskolában. Az összejövetelen Zwi Infeld tanár tart előadást „Jehuda Halévi világnézete a zsidóságról és az akkori filozófiához való viszonya” címmel.

— **Ardelean Jusztin** — Nagyvárad város prefektusa. Bukaresti munkatársunk jelenti: Dr. Ardelean Jusztin nagyváradai ügyvédet Nagyvárad város prefektusává nevezték ki. A vármegyei prefektus dr. Andru Szever lett.

— **A Bratianu-kormány két magyar prefektust nevezett ki Erdélyben.** Bukarestből jelenti munkatársunk: A prefektusi kinevezések, amelyek most folynak, egy érdekes és jöleső meglepetést tartalmazznak. A kormány két olyan erdélyi vármegyébe, amelyeknek a lakossága többségben magyar nemzetiségű, magyar prefektust nevezett ki: Háromszék-vármegyébe Szabó Gábort, aki már eddig is parlamenti averescanus képviselő volt és a rövid ideig élő Bukaresti Újságnak volt a tulajdonosa, Csikvármegyébe pedig Erneyi Arpadot. A székelyvidéken bizonyára örömmel fogják a kinevezéseket üdvözölni, mint ahogy valóban ez az első eset, hogy a békeszerződés megkötése óta a kisebbségek önkormányzati jogát respektálják. A Bratianu-kormány, amely nemzetiségellenességéről híres, ezzel a tétellel kétségtelenül a javulás útjára tért.

— **Többször tízmillió hiány a belügyminisztériumban.** Bukaresti munkatársunk jelenti: Miután Camarasescu belügyminiszter átadta hivatalát utódjának, a minisztériumot a legnagyobb rendetlenségben találták, amely valószínűleg még az Averescu-rezsimből származik. A bevezetett vizsgálat során a minisztérium könyveiben már eddig többször tízmillióra rugó olyan kiadási tételeket fedeztek fel, amelyeknek a szükségessége és hovatartozása semmivel sincsen igazolva.

— **A Romániából Olaszországba menő áruk a legnagyobb kedvezményben részesülő államok vámtarifáját élvezik.** Bukaresti munkatársunk jelenti: Abból az alkalomból, hogy Svájc felmondta Olaszországgal kötött kereskedelmi szerződését, az olasz pénzügyminisztérium kérdést intézett Romániához is, mint amely ország szintén a legnagyobb kedvezményben részesülő államok között van, fentartja-e továbbra is az Olaszországgal kötött kereskedelmi szerződést. Mint-hogy a román kormány válasza igenlő volt, a bukaresti olasz követség most hivatalosan tudomására hozza az érdekelteknek, hogy a Romániából Olaszországba szállított árukat ezen is a legtöbb kedvezményben részesülő államokra vonatkozó vámtarifa szerint vámolják el.

— **Áprilisban feloszlatják a kisebbségi államtitkárságot?** Bukaresti munkatársunk jelenti: kormánykörökből az a hír terjedt el, hogy a kisebbségi államtitkárságot áprilisban feloszlatják.

— **A kolozsvári „Törekvés” dalegylet műsoros estéje.** Február negyedikén, szombaton este nyolc órai kezdettel a kolozsvári Törekvés dalegylet műsoros táncestélyt rendez a Farkas-utcai református kollégium tornatermében. A gondosan összállított műsorban többek között Miklósi Margit, Leövey Leó, Berky József és Bálint Béla a magyar színház művészei szerepelnek. A kolozsvári iparosság dalegyletének ez lesz az első nyilvános szereplése.

— **Az állam vasat, ólmot, rezet és cinkt adott el erdélyi cégeknek.** Bukaresti munkatársunk jelenti: A kormány a következő állami bányatermékeket adta el erdélyi cégeknek: 2000 kg. nyers ólmot, darabost a 7-50 lei, 5000 kg. formálásra való nyers ólmot a 7-75 lei, 3000 kg. formálásra való vörös ólmot a 8 lei, 500 kg. lágy ólmot a 12 lei nagybányai telepeiről a „Wilhelm Haracek Utóda” cégnek, Nagybánya. 2 vagon nyersvasat a 2000 leiert tonnánként a temesvári állami üzemekről a „Schieb” gyárnak, Nagyszeben. 10.000 kg. cinkt a 5 lei, 1500 kg. rezet a 14 lei az állam nagybányái üzeméről a „Phoenix” cégnek. 11.000 kg. nyersvasat a 250 lei a Nagyvárad Vasöntőde r.-t.-nak.

— **Pályázati hirdetés.** A kolozsvári zsidó Menza Akadémia pályázatot hirdet a megüresedett gondnoki állásra. Pályázók személyesen is jelentkezhetnek a Menza Jókai-utca 11. L. emeleten lévő irodahelyiségében délután 1—2 óra között, amikor írásban is beadhatók a pályázatok. Pályázati határidő január 30. A VEZETŐSÉG.

„Hat vagon alma”

Ezzel a jelzéssel érkezett Hamburgba a moszkvai román aranykészlet

Az Uj Kelet tudósítójától.

A német megszállás alatt, mint ismeretes, a román jegybank aranykészletét Oroszországba szállították és a moszkvai állami bank pincéiben helyezték el. Az aranykészlet mai értéke számtalan milliárdot tesz ki és az antant-hatalmak jótállása mellett vitték Oroszországba, a cár védelme alá.

Amikor a szovjet lett urrú Oroszországban, ez kevesebb tisztelettel viseltetett a román aranykészlet iránt. Többször híre terjedt, hogy az aranyfedezet eltűnt Moszkvából, a szovjetkormány külföldi élelmiszervásárlásra használta fel. A román kormány több diplomáciai lépést tett aranykészlete visszaszerzésére, de eredménytelenül. Kiderült, hogy az arany mennyiség, bár teljesen nem veszett el, de lényegesen megcsappant. A román gazdasági körök nyomása alatt a kormány az antant-hatalmakhoz intézett jegyzéket, amelyben felelőssé tette őket az elvesztett aranyért és kártalanítást kért.

Most aztán a moszkvai román aranyról fantasztikus hír kelt szárnyra a francia sajtóban. A francia lapok azt a szenzációs hírt közlik, hogy Moszkvából hat vagon érkezett Hamburgba, amelyek az árúlevelek szerint, almát szállítanak, de amelyekben tulajdonképpen Románia oroszországi aranykészlete van. A bukaresti minisztériumokban ezt a hírt nem cáfolják, de nem is tudják megerősíteni. Nincsen kizárva, hogy miután az arany visszaszerzésére a szovjetkormánytól minden legális lépés sem járt eredménnyel, a román kormány megbízást adott jogos tulajdonának bármilyen uton való visszaszerzésére.

Érdeklődéssel várjuk: mi igaz a hat vagon aranyalmáról szóló hírből.

KÖZGAZDASÁG

Az erdélyi kereskedők ezentúl hajón hozzátják el áruikat Csehszlovákiából és Ausztriából

Az Uj Kelet bukaresti munkatársától

Bukarest, január 24. Az Uj Kelet néhány nappal ezelőtt megírta, hogy Románia és Csehszlovákia között a Duna kihasználására vonatkozólag bizonyos megegyezés jött létre. Ennek a csehszlovák dunai hajózásnak a részletei a következők: Csehszlovákia, a békeszerződés szerint százhuszonhárom hajót, amelyek közül három egy bécsi társaságtól, ötöt a Süddeutsche Gesellschafttól, két vontatóhajót egy magyar cégtől és száztizenhat uszályt ezektől a hajózási társaságtól együttesen kapott, január hónaptól kezdve kizárólag romániai és jugoszláviai forgalomra állít be. A hajók rakodó állomása Csehszlovákiában Bratislavában lesz, Romániában pedig, mint közöltük, Braiában, Galacban és Giurgiában. A hajók közül tizenhat állandóan szent fog szállítani, tíz hajó mindig zálogban marad, kilencen pedig a rendszeres teherszállítást fogja szolgálni. Ez az utóbbi csoport huszonolcezer vagon árut lesz képes szállítani.

Bratislavában most épül egy hatalmas kikötő, amelyben az évi rakodás hatvanhetvenezer vagon lesz, amiből egy napra átlag ezerhetvenöt vagon esik. A hajózás megindulásával egyidejűleg (az első hajók már elindultak) hajózási és kereskedelmi irodákat állítanak fel Prágában, Belgrádban, Bukarestben, Szófiában, Bécsben, Budapesten és Ratisbonnban. Ezek az irodák állandó összeköttetésben lesznek román és szerb import-export cégekkel. Ezenkívül vállalkoznak mindentéle kereskedelmi ügyletek kérésére és lebonyolítására is. Az irodák mellett mindenütt óriási raktárak

lesznek, amelyekbe a hajók indulásáig az árut elhelyezik.

Ez a nagyszabású csehszlovákiai hajózási társaság öt nagybanknak, több külföldi vállalatnak és a csehszlovák államnak az érdekeltsége.

B. A.

Ankét a mérlegheitesítés ügyében. Több ízben szótartottuk az erdélyi mérlegheitesítések körüli anomáliákat. Számtalan panasz érkezett hozzánk és az iparkamarához is, amelyekben kifogásolták a mérlegheitesítések körüli szabálytalanságokat. A bajok oka az, hogy a modern, nyugateurópai nivón álló magyar mérlegheitesítési rendszert felcserélték a regábelivel, ami idejémult és nem felel meg a fejlődött erdélyi iparnak és kereskedelemnek. Az iparkamara felterjesztést intézett ez ügyben az illetékes minisztériumhoz, ahonnan az a rendelkezés érkezett, hogy egy bukaresti kiküldött jelenlétében az érdekeltek bevonásával tartanak ankétot a nagyfontosságú ügyben. Az ankét eredményét az illetékes minisztériumban felülvizsgálják és sürgősen intézkednek ez ügyben. Az ankétot a napokban tartják meg, melynek elnöke dr. Papp Sándor, az iparkamara elnöke lesz.

Nem függesztették fel a malmok forgalmiadóját. Az utóbbi napokban a malomtulajdonosok között az a hír terjedt el, hogy a pénzügyminiszter egyes esetekben függesztette az egyszázalékos forgalmiadót. Munkatársunk ez ügyben az illetékes hivataloktól azt a felvilágosítást kapta, hogy erre vonatkozólag hivatalos rendelkezés nem érkezett, tehát a forgalmiadó befizetése továbbra is kötelező. Itt mutatunk rá arra az igazságtalanságra, ami a forgalmiadónál a kereskedelmi malmokat sújtja a vámmalmokkal szemben. Ugyanis a kereskedelmi malmok a megörölt gabona teljes eladási ára után fizetik az egyszázalékos forgalmiadót, míg a vámmalmok csak a megörölt liszt vámmennyisége után fizetik. Tehát a kereskedelmi malmok épen a tizszeresét fizetik a vámmalmok forgalmiadójának. Ez ügyben a kereskedelmi malmok memorandumban kérik az illetékes minisztériumtól sérelmük orvoslását.

Csehszlovákia frankvalutára tér át és minden öt cseh koronaért egy svájci frankot ad. Bukaresti munkatársunk jelenti: Az itteni csehszlovák követség közlése szerint a prágai pénzügyminisztériumban szenzációs jelentőségű reformra készülnek. A prágai parlament, tudvalevőleg nemrégén megszavazta a vagyonadó kivetésére vonatkozó javaslatot. A csehszlovák kormány a vagyonadótól azt reméli, hogy papírpénzforgalmát teljesen fedezni fogja és ezáltal a csehszlovák korona a zürichi tőzsdén rövidesen elérheti a husz centimeot, vagyis a svájci frank ötödrészét. Mihelyt a csehszlovák korona eddig felemelkedik és erre gyors és biztos kilátás van, a prágai kormány kimondja a frankvalutára való áttérést és a csehszlovák koronákat 5 : 1 arányban svájci frankra fogja beváltani. A prágai pénzügyminisztériumnak most minden törekvése arra irányul, hogy a csehszlovák koronát a zürichi tőzsdén husz centimera stabilizálja. Ezt a nagyérdeklőségű hírt, épen azért, mert valutáról van szó és a valutát még a legközelebbi öt percre sem mondhatjuk ilyen vagy olyan árfolyamra stabilizátnak, fentartással adjuk közre.

Újra megindul a hajóközlekedés Konstantinápolyból Konstantinápolyba. Bukaresti munkatársunk jelenti: A „Principesa Maria” és a „Regele Carol” hajók, amelyek mint az Uj Kelet megírta, juttatvány hiányában megszüntették járataikat a Fekete-tengeren, most újból megindulnak. A „Principesa Maria” január 26-án jut ki a konstanzi kikötőből áruval és utasokkal Konstantinápoly felé, a „Regele Carol” pedig szintén áruval és utasokkal január 31-én száll tengerre. Ez az utóbbi hajó Konstantinápolyon túl egészen Pyrenéig megy.

Behavazott vasúti vonalak. Bukarestből jelentik, hogy a nagy hófúvások következtében a következő vonalakon szünetel a vasúti forgalom: Odobesti-Vitanesti, Buzau-Braila, Faurei-Tandarei, Ciunuta-Slobozia, Bucuresti-Fetesti-Constanta-Medjedia-Bazargic, Hamangia-Nadejdea-Urziceni-Tandarei, Bucuresti-Giurgiu, Bucuresti-Oltenita, Giurgiu-Videle, Conita-Dangeni és Rosiori-T-Magurele.

New York
238-25, P
pest — Pr

3575 —, S
kor. 105
lira 227-
dollár 52
lengyel

hága 408
Róma 87
1657-50,
Prága 38

4190—,
Sto

Buenosa
Zágráb
osztr. k

B
font ste
frank 58
787-50,
141—,
E

török
frank
drahma

.....

Buk
egy

F

Királyi

Mefiszt

világon

lenére,

is jobb

Schum

meket,

kelteti

dig föl

örökké

gédia

Faustj

gyerek

egyedü

amely

játszik.

kárhoz

szivük

megny

az em

szomor

zétért,

tofeles

sora a

qu' on

de ne

és az

Lucife

van és

amelye

tofeles

folyko

szél.

jól sik

irva és

a zín

folyt

volna

Romá

tatja

föszer

sana

iránt

lódés,

tek. A

minde

esemé

Valutapiac:

Páris, jan. 25. Bukarest 875, London 5171 50, Newyork 1224 25, Belgium —, Róma 537/8, Svájc 238 25, Prága 23 —, Berlin 61/16, Bécs — 5/16, Budapest —, Belgrad —. Prága, jan. 25. Dinár 66 —, márka 2525 —, leva 3575 —, svájci frank 1015 —, norvég kor. 816 —, dán kor. 1051 —, svéd kor. 1306 —, török lira —, lira 227 —, francia frank 429 —, font sterling 221 —, dollár 52 25, osztr. kor. 5 50, holland for. 1896 —, lengyel marka 145 —, magy. kor. 750 —. Berlin, jan. 25. Bukarest 150 60, Amsterdam —, Brüsszel —, Krisztiania 3100 —, Kopenhága 4092 —, Stockholm 5110 —, Helsingfors —, Róma 875 —, London 863 —, Newyork 203 —, Páris 1657 50, Zürich 3940 —, Madrid —, Bécs 550 —, Prága 380 —, Budapest 2790. Zürich, jan. 25. Berlin 246 —, Amsterdam —, Newyork 514 —, London 2172 —, Páris 4190 —, Milánó 2250 —, Brüsszel —, Kopenhága —, Stockholm —, Krisztiania —, Madrid —, Buenosayres —, Prága 995 —, Budapest 70 —, Zágráb 170 —, Bukarest —, Varsó 15 —, Bécs 15 —, osztr. kor. 8 —. Budapest, jan. 25. Lei 547 —, Napoleon 2730 —, font sterling 3000 —, leva —, dollár 718 —, francia frank 5902 —, márka 351 —, lira 3000 —, osztr. kor. 787 50, rubel 63 50, szokol 14 0, svájci frank 141 —, dinár 920 —, lengyel marka 20 1/2. Bukarest, jan. 25. Márka 71 — 72, leva 92 — 94, török lira —, font sterling 588 — 590, francia frank 1130 —, svájci frank 26 — 27, lira 600 — 610, dramma 500 — 520, dinár 195 — 200, dollár 141 — 142.

SZINHÁZ

Bukarestben Gounod és Schumann után egy harmadik Faust-operát mutattak be

Bukaresti munkatársunk jelenti: A Román Királyi Opera a napokban színehoztia Boito Mefisztöfeleszt. Ezt az operát általában az egész világon nagyon ritkán szokták játszani, annak ellenére, hogy Boito még Gounodnál és Schumannnál is jobban megközelíti Goethe Faustját. Mert míg Schumann az egész tragédiából a metafizikai elemeket, a paradicsomot, a rafaelisztikus eget érzékelteti nagy és könnyed harmóniával, Gounod pedig főleg a szerelmi részleteket hozza ki színes és örökké ifjú zenéjében, addig Boito a goethei tragédia filozófiáját adja teljes komorságában. Gounod Faustjának semmi intellektusa nincs, Mefisztója jó gyerek, sokszor igazi gentleman. Boito alkotja meg egyedül, csodálatos prólójában a Rossz Szellemet, amely az egész földgolyóval átkozottul és kacagva játszik. És az ő dalai, amelyekben a szegény, kárhózt teremtmények őszintén, egyszerűen és szívéből jövően panaszkodnak, igazi emberi megnyilatkozások. Mefisztöfelesztében is meglátjuk az embert, akinek a lelke legmélye fájdalmasan szomorú, aki bünhődik a Szépségért és az Élvezetért, amelyet Faustnak hirdet. Ez a boitoi Mefisztöfelesz ugyanaz, mint Alfred de Vigny gyönyörű sora az Eloából: je suis Celui qu' on aime et qu' on ne connait pas, az vagyok akit szeretnek de nem ismernek, mint Oscar Wilde „A Halász és az Árnyéka” elbeszélése és mint Anatole France Luciferje. Boito operájának csak egy nagy hibája van és az sem a zenében, hanem a szövegben amelyet szintén ő irt — és ez az, hogy Mefisztöfelesz, akinek bizsergetni kellene a húst és folyékonytá tenni az agyvelőt, napeszusokban beszél. A Mefisztöfelesz előadása zeneileg nagyon jól sikerült, Mefisztöfelesz szerepe basszusban van írva és könnyen fekszik minden basszistának, de a színészi alakítás, amellyel örökké forgó szemeit, folyton ránduló vonásait, változólatait kellett volna megértelmesíteni, már gyengébb volt. (B. A.)

Ma este Tosca a Román Operában. A Román Opera ma, pénteken este Toscat mutatja be új betanulással és új díszletekkel. A főszerepeket Grozavescu, Aca de Barbu, Crisana és Apostolescu játsszák. A mai előadás iránt a közönség körében igen nagy az érdeklődés, a jegyek elővételben nagyrésztben elkeltek. Az előadás, mint a Román Operának minden eddigi műsordarabja, elsőrangú művészieseménynek ígérkezik.

HETI MŰSOR Magyar Színház

Péntek Othello. [5-ödször. Jago: Sugár Frigyes. Operahelyárral. Premierbérlet 20. szám. Előadás kezdetén a nézőtérre vezető ajtókat bezárják.] Szombat d. u.: Lear király. [Hetedik ifjusági előadás igen olcsó helyárral.] Szombat este: Gróf Rinaldó. [Operettrepriz. Sümegi Ödön vendégjátékával. Rendes helyárral. Bérlet 87. szám C.] Vasárnap d. u.: Sárga csikó. [Szentgyörgyi István föllépésével. Olcsó helyárral.] Vasárnap este: Tatárjárás. [Sümegi Ödön vendégjátékával. Rendes helyárral. Általános bérletszűnetben.] Hétfő: Peleskei nótárius. [Szentgyörgyi István föllépésével. Rendes helyárral. Bérlet 88. szám D.]

Főszerkesztő: Dr. FISCHER JÓZSEF

Felelős szerkesztő: MARTON ERNŐ

Kiadó: KADIMA kiadóvállalat r-t.

Szerkesztőség: Calea Reg. Ferdinand (volt Ferenc József-ut) 48 - Kiadóhivatal: Brassai-utca 10. sz. Fiókkiadóhivatalok: Nagyvárad, Deák F.-utca 9. Arad, Str. Alexandri 1.

Előfizetési ár havonként 30 lei
Egyes szám ára mindenütt 1 lei 50 bani
Hirdetéseket milliméteres díjszabás szerint veszi fel a kiadóhivatal

כל מיני ספרים מן הספרות העתיקה והחדשה
אשר להשיג במתיר היותר שוה אנל
הספרות
המען: למשלה כתבים וכספים:
„Safuth“ Jüd. Buchhandlung
Cluj, Str. Szép Nr. 1.

Gazeta Antreprenorilor

(Vállalkozók Lapja) közgazdasági hetilap. Nélkülözhetetlen minden vállalkozónak és építőiparosoknak. Előfizetési ár 1 évre 120 lei. Szerkesztőség és kiadóhivatal: Cluj, Str. Mico 30. 3076-1

A Temesvári Gyapjuipar rt.

kolozsvári fiókküzetében: Cal. Victoriei (Kossuth Lajos-u.) 24.

eredeti gyári áron kaphatók:
férfi- és női gyapjuszövetek

Engros és endetail!
1302 Harisnyáárúk engros!

Gutfried és Herskovits Oradea-Mare — Nagyvárad

Piata Unirei 12.

1289

Erdély legnagyobb és leszolidabb importőrei. gyári lerakal Chemnitz költött-szövött árúknban, ugymint horgon nyakendők, mindennemű harisnyák, szövetterek, sálak stb. Nagy raktár mindennemű Harlandi olasz D. M. C. cernák és pamutokban. Megrendeléseket postán eszközölünk.

Au Bon Gout

Bárdos Jenő

párisi és bukaresti áruházak lerakatalnak farsangi újdonságai megérkeztek Főtér 4.

Utlevéleket 48 óra alatt lattamoz. — Felvez hirdetéseket és fényreklámhirdetéseket. Fodításokat elvegez „RECLAMA”, Piata Unirei 4. l. emelet. 2917-1

„ARGENTA”

óra, ékszer és alpaccaáru nagykereskedés

CLUJ,

Str. Filipescu (Óvár) Sztlélek-u.

Ajánlunk azonnali szállításra: Junghans és Kiengle gyártmányu:

Kis és nagy ébresztő órákat, miniatür órákat, hárfagong és mezzogong falórákat, különféle ingaórákat Bäcker szerkezettel, miniatür szalonórákat

Hacker, Wolkenstein és Glücksehg gyártmányu chinaezüst

dísz-, ajándéktárgyak és szervizekben szortirozott gyaraktár. Berndorf evöeszközök. Gyönyörű kivitelű Bijuterie választék.

Szolid, olcsó áruk. Pontos postai szétküldés.

Nagymennyiségű lámpaáru, cseh tábláüveg, karlsbadi porcellán és Ditmár-féle lámpaáru érkezett.

DEUTSCH K.I.

üveg és porcellán nagykereskedés részvénytársaság

Oradea-Mare — Nagyvárad, Str. Nicolae Jorga (volt Zöldia-utca) 4.

TELEFON 71.

1268

Pontos és szolid kiszolgálás.

Lapkihordó

asszonyok felvételnek a kiadóban

APRÓHIRDETÉSEK

Egy sor ára 1 lel. Vastagabb betűvel 2 lel.
Legkisebb apróhirdetés ára 10 lel.

Reális és meglevő ipari vagy kereskedelmi vállalatnak 100 ezer lelt kölcsönöznek. Cím „Nyugdíjas” jellegű Radio hirdetés irodába. 3174-I.

Perfekt gyors és gépirót keres azonnali belépésre az Uj Kelet szerkesztőségé. Jelentkezni lehet délelőtt 11-től délután 6-ig Calea Regele Ferdinand 48.

Eladó egy nagyon szép fehér selyem női jelmez. Megtekinthető délelőtt 11-ig Minoritá-u. 6. ajtó 6.

Eladó egy szalon garnitúra, egy nagy álló tükör és egy női íróasztal székekkel. Cím Majális-u. 2.

Zsidó vallású 22 éves fűszerkereskedősegéd állást keres. Beszél román, német, francia, magyar nyelvet. Cím Weisz Mór, Cluj, Kriza-u. 18.

Boeskor, mosótalp, felsőbőr és szíjgyártóblank

Állandóan nagy készlet készítenek és nagyban, legolcsóbb árak mellett. — Vidéki megrendéseket kis postacsomagokban is elküldjük. Jelenlegi talp és bocskor ára 65-70 lel. — vagonfélnél 5 százalékos kedvezmény. **SÁMSON BŐRÉVÁR,** Gyufagyár-utca 1 — Gyorsáru raktárral szemben. — Telefon: gyár 3-86 — lakás 3-87 1278.

Paplan, matrac, ágynemű készen és rendelésre legolcsóbban **Stern-nél Cluj,** Bocskai-utca 9 szám alatt szerezhető be 1213

FRONKEL EMANUEL és KLEIN SÁMUEL 1283
Kézműváru nagykereskedése
Cluj, Piata Vit. Mihaiu (v. Széch.-tér) 34. Dick ház.

Szarut, szaruhegyet, aggancsot, husolást és csontot, valamint mindennemű timárhulladékot legmagasabb 1310 napiárban vásárol **Szaru- és csontárugyár Rt. Cluj**

Tablálveget minden méretben, lámpaárut, kristályfehér lámpacső és csiszolt üvegárukat, demijonokat raktárról azonnal szállítunk 1262
Ausländer Testvérek
Cluj—Kolozsvar, Piata M. Viteazul (v. Széchenyi-tér) 39 Telefon 9—54.
En-gros! En-detail!

Kássa A.
legolcsóbb géplakatos és villamoserő átvitli vállalat. Szakmája mindenféle gépek és motorok javítása, gyárak malmok és ipartelemek szerelését, bővítését, javítását jutányosan vállalja. Javító műhely 1238
CLUJ—KOLOZSVAR, Calea Victoriei 99. sz.

GANZ Elvállal elektromos világítási- és erőátviteli berendezéseket. Izzólámpák, izzólámpa szénpálcák, szerelési anyagok és kisebb motorok állandóan raktáron. — Költségvetéseket és felvilágosításokat díjtalanul nyújt. Telef. 403 sz. (Széki-palota.) 1280

Fierarie „BARZEL” vasüzlet
CLUJ—KOLOZSVAR.
Piata Mihaiu Viteazul 13. ♦ Telefon 10-49.

Első Erdélyrészi Ékszerárugyár
CLUJ—KOLOZSVAR, Str. Xenopul (Szappan-u. elején)
Állandóan raktáron tart saját készítményű láncot, gyűrűt karkötőt stb. Vállal minden szakmába vágó munkák elkészítését, alakítását és javítását. Fogászati arany és forrasztó. Huzal és lemez arany- és ezüstben. Törmelékarany-beváltás. 1273
2—13 TELEFON TELEFON 2—13

1279 **LLOYD**

az előkelő zsidóság találkozó helye. Bankettek, lakodalmak legjobb kivitelben és a legjutányosabb árban.

ORT. **ÉTTEREM**
Cluj, Mátyás kir.-u. és Uni6-u. sarok

Előkelő külföldi kozmetikai gyár romániai képviselő helyi képviselőket keres Arad, Szatmár, Máramarossziget, Temesvár környékére 3—4000 lei kautióval. Ajánlatokat

Express Loydhoz
Calea Regele Ferdinand 36—38.
„Kozmetica” jellegére. 153

Szilágyi Eleonora R.-T.
Alánlja: Likör, rum különlegességeit. Elsőrendű pezsgőt és borait. 1-69 Szesz nagyraktár.

Szörme bundákban és különféle **szőrmékben** nagy választék. Megrendelés, átalakítás és festést minden mennyiségben vállalunk **S. Eisenstädter & Co.** 1297
szűcs, szörmeáruháza Cal. Vict. (v. Kosuth Lajos u.) 2. Telefon 1—49.

1260 **KRISTÁLY**
Fest, tisztít. TELEFON 500, 11-21.

Keményfa deszka
3172-I 200—300 köbméter idei vágású márciusi szállításra olcsón eladó **Olajgyár. Állatvásártér. Telefon 307.**

1220 **Rottmann Károly és Tsai** részvénytársaság
Timisora IV. Strada Iancu Vacarescu (Bem-utca) 14. sz.
Szesz-szabadraktár, szesz-denaturáló telep. Szilvórium- és törkölyfőzde, rum-, likör- és konyakgyár. Bornagykereskedés.

FRIEDMANN ÉS SCHÖN

fűszer-, gyarmat-, festék és rövidáru nagykereskedése
Satmare—Szatmár.

Állandó nagy raktár:

REICHHOLD, FLÜGGER és BOECKING-
féle lakkokban

„SCHMOLL”, „REVOLVER”, „SOLO”

cipőkrémek fölerakata, a

„HERKULES”

ruhafesték fölerakata.

Csak viszonteladókat szolgálunk ki.

Drogárúk nagyban

Drogárúk nagyban!

Fűszer berendezés (használt) eladó Megtekinthető Kiss-u. 29. sz.
Értekezhetni **Léb Fivérek**nél Széchenyi-tér

Jutazsákokat használt, vagy új állapotban 50, 75 vagy 100 kgr. ürtartalmuakat nagyobb mennyiségben vásárolnánk. Papirzsákok készítéséhez megfelelő papírt is nagy mennyiségben vennénk. Ajánlatokat **Kramer J.** egeresi gipszgyára Aghires (Egeres) címre kérjük

A kormány engedélye alapján, „Erdély és a csatolt területek orth. izr. Központi Iroda” felügyelete alatt a **Timisoarai „Bega”** (ezelőtt „Hungária”) **Gőzmalom Rt., Timisoara (Temesvár) a**

HUSVÉTI LISZT

kizárólagos előállításával bízott meg. — Sürgős rendelések vagy közvetlenül a Központi Irodához, Bistrita, vagy a „Bega” Gőzmalom Rt. igazgatóságához, Timisoara, intézendők. — Szállítási engedélyről és vagonokról a „Bega” Gőzmalom Rt. gondoskodott. — Kormányrendelet értelmében a timisoarai „Bega” Gőzmalom Rt. liszt-szállítmányai külön kedvezményes fuvardíjtétel mellett eszközöltetnek. 3142-I